

คติพิพาทเกี่ยวกับองค์วิชาชีพ (ประจำวันที ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕)

กรณีการควบคุมการโฆษณาของผู้ประกอบวิชาชีพ

ผู้ประกอบวิชาชีพด้านการสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและชีวิตไม่ว่าจะเป็นชีวิตของมนุษย์หรือสัตว์ เช่น สัตวแพทย์ แพทย์ ทันตแพทย์ หรือแม้แต่ผู้ประกอบการสถานพยาบาลต่างๆ จะมีข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ เพื่อควบคุมจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพให้เป็นไปตามมาตรฐานเพื่อคุ้มครองประชาชน โดยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ หมายความว่า ความประพฤติสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพที่กำหนดขึ้นเพื่อรักษาไว้ซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรี และส่งเสริมชื่อเสียง เกียรติคุณ เกียรติฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งการโฆษณาการประกอบวิชาชีพก็เป็นจริยธรรมอย่างหนึ่งที่มีการควบคุมไว้ โดยมีเจตนารมณ์และเป็นการกำหนดขอบเขตการโฆษณาการประกอบวิชาชีพเพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพประพฤติตนเหมือนผู้ประกอบการค้าทั่วไปที่มุ่งหากำไรจากการประกอบการค้า ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องมีความระมัดระวังตามวิสัยที่พึงมี มิให้มีการประกอบวิชาชีพของตนแพร่ออกไปในสื่อมวลชนเป็นไปในทำนองโฆษณา คุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถของตนหรือของผู้อื่น ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพมีสิทธิแสดงข้อความหรือแจ้งความเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพของตนเฉพาะที่กำหนดไว้ในข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพของตนเท่านั้น ดังนั้น ในการประกอบวิชาชีพด้านการสาธารณสุข ผู้ประกอบวิชาชีพต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดการโฆษณาการประกอบวิชาชีพของตนหรือเป็นการยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพของตน ซึ่งในการพิจารณาว่ากรณีใดเข้าข่ายเป็นการกระทำความผิดจริยธรรมข้างต้นหรือไม่ กฎหมายเกี่ยวกับองค์วิชาชีพจะบัญญัติให้เป็นอำนาจดุลพินิจของผู้มีอำนาจหน้าที่ขององค์วิชาชีพนั้นๆ จากการศึกษาคำวินิจฉัยศาลปกครองสูงสุดพบว่า มีคติพิพาทที่เป็นการโต้แย้งข้อวินิจฉัยดังกล่าวขององค์วิชาชีพจำนวนหนึ่งที่น่าสนใจ ผู้เรียบเรียงจึงได้คัดเลือกมาสรุปเป็นกรณีศึกษา ดังต่อไปนี้

๑. การโฆษณาการประกอบกิจการสถานพยาบาลด้วยข้อความที่โอ้อวดเกินจริง

- วัตถุประสงค์หลักในการอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานพยาบาลหรือดำเนินการสถานพยาบาลก็เพื่อให้บริการทางการแพทย์เพื่อรักษาผู้ที่ได้รับความเจ็บป่วยจากโรคภัยหรือมีความผิดปกติของร่างกายหรือจิตใจจากการถูกทำร้ายหรืออุบัติเหตุ หรือมีความผิดปกติมาแต่กำเนิด ส่วนการให้บริการด้านศัลยกรรมเพื่อการเสริมสวยหรือศัลยกรรมด้านความงาม มิใช่วัตถุประสงค์หลักของการอนุญาตให้ประกอบกิจการหรือดำเนินการสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล การที่ผู้ฟ้องคดีใช้ข้อความโฆษณาสถานพยาบาลของผู้ฟ้องคดีว่า “สวยด้วยแพทย์ สวยที่ยั่งยืน” จึงน่าจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับการประกอบกิจการหรือดำเนินการของสถานพยาบาล ประกอบกับผู้รับบริการจากสถานพยาบาลของผู้ฟ้องคดีแล้วไม่ได้รู้สึกว่ายหรือนำพึงพอใจตามที่ผู้ฟ้องคดีโฆษณาทุกราย ดังนั้น ข้อความโฆษณาดังกล่าวจึงเข้าลักษณะเป็นข้อความอันเป็นเท็จหรือโอ้อวดเกินความจริง อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๘^๑

^๑ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๓๘ ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินการโฆษณาหรือประกาศหรือยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาหรือประกาศด้วยประการใดๆ ซึ่งชื่อที่ตั้งหรือกิจการของสถานพยาบาลหรือคุณวุฒิ หรือความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาลเพื่อชักชวนให้มีผู้มาขอรับบริการจากสถานพยาบาลของตน โดยใช้ข้อความอันเป็นเท็จหรือโอ้อวดเกินความจริง หรือน่าจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับการประกอบกิจการของสถานพยาบาล

ผู้อนุญาตจะประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขสำหรับการโฆษณาตามความในวรรคหนึ่งก็ได้

แห่งพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑ คำสั่งของอธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพที่สั่งให้ผู้ฟ้องคดีระงับการใช้ข้อความโฆษณาดังกล่าว และคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขที่ให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี จึงชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๑๘/๒๕๕๑)

- การลงรูปภาพเปรียบเทียบดวงตาก่อนและหลังทำศัลยกรรม พร้อมชื่อและที่อยู่ของสถานพยาบาล เป็นการโฆษณาสถานพยาบาล โดยแสดงถึงรูปภาพดวงตาของผู้ป่วยก่อนและหลังการทำศัลยกรรมเสริมสวยดวงตา ซึ่งลักษณะของรูปภาพทำให้เข้าใจว่าหากทำศัลยกรรมกับสถานพยาบาลดังกล่าวแล้วจะทำให้มีดวงตาสวยงามดังเช่นที่ปรากฏในรูปภาพ โดยมีได้มีการระบุข้อความเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงแต่อย่างใด ทั้งที่รูปภาพดังกล่าวนั้นไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าเป็นรูปภาพของบุคคลคนเดียวกัน และการทำศัลยกรรมก็ไม่อาจรับรองผลได้ว่าผู้ทำศัลยกรรมทุกคนจะมีดวงตาสวยงามดังรูปภาพ ถือว่าเป็นการโฆษณาหรือยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาสถานพยาบาล โดยโอ้อวดกิจกรรมของสถานพยาบาลทำให้ประชาชนเกิดความคาดหวังในสรรพคุณเกินความจริง เป็นการกระทำที่ขัดต่อข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยการรักษจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๓ ข้อ ๒๒ หมวด ๗ เรื่อง การปฏิบัติตนเกี่ยวกับสถานพยาบาล ดังนั้น เมื่อผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ดำเนินการสถานพยาบาลดังกล่าว การที่แพทยสภามีคำสั่งลงโทษว่ากล่าวตักเตือนผู้ฟ้องคดี จึงเป็นการใช้ดุลพินิจที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๑๒/๒๕๕๓)

๒. กรณียินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพของตน เช่น การให้ข้อมูลกับนักข่าว

- การที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมและได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานพยาบาลได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพทันตกรรมแก่ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ โดยได้กล่าวถึงสถานพยาบาลของตนว่า ผู้ฟ้องคดีได้นำกิจการสปา เช่น การนวดและอบสมุนไพรมาให้บริการแก่ผู้ป่วยที่มาทำฟันด้วย (นวดไปทำฟันไปหรือทำฟันไปนวดไป) และเมื่อบทความในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ นั้น

^๒ ข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยการรักษจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยการรักษจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๓

หมวด ๗ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับสถานพยาบาล

ข้อ ๒ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่เป็นผู้ดำเนินการสถานพยาบาล ต้องไม่โฆษณาสถานพยาบาลหรือยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาสถานพยาบาลที่ตนเป็นผู้ดำเนินการ ในลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) โฆษณาสถานพยาบาลในทำนองโอ้อวดการประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือกิจกรรมอื่นของสถานพยาบาลเกินกว่าที่เป็นจริง

(๒) โฆษณาสถานพยาบาลโดยโอ้อวดกิจกรรมของสถานพยาบาลนั้น หรือสรรพคุณของเครื่องมือเครื่องใช้ของสถานพยาบาล ไปในทำนองจงใจให้ผู้อื่นเข้าใจผิด โดยไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ที่เป็นมาตรฐานของวิชาชีพเวชกรรม หรือทำให้ประชาชนเกิดความคาดหวัง ในสรรพคุณเกินความเป็นจริง

(๓) โฆษณาสถานพยาบาล ที่มีลักษณะเป็นการลามก ไม่สุภาพ สำหรับสาธารณสุขชนทั่วไป หรือมีลักษณะเป็นการกระตุ้น หรือยั่วยุการมรณัม หรือเป็นการขัดต่อศีลธรรมอันดี

(๔) โฆษณาสถานพยาบาลทำนองว่าจะให้ส่วนลดเป็นเงินหรือให้ผลประโยชน์ตอบแทนใดๆ แก่ผู้เข้ารับบริการ หรือแก่ผู้ชักนำผู้ไปขอรับบริการจากสถานพยาบาลนั้น

(๕) โฆษณาสถานพยาบาลว่า มีผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมผู้หนึ่งผู้ใด มาประกอบวิชาชีพเวชกรรมในสถานพยาบาลนั้น โดยไม่เป็นความจริง

ปรากฏรูปภาพของผู้ฟ้องคดีพร้อมข้อความบอกชื่อนามสกุลของผู้ฟ้องคดีได้รูปภาพ และมีคำสัมภาษณ์ของผู้ฟ้องคดีด้วย เช่น ข้อความว่า คลินิกแห่งนี้เพิ่งเปิดทำการได้ไม่กี่วัน ถึงแม้จะเป็นน้องใหม่ แต่คิวจองขอรับบริการดูแน่นเอียด นอกจากนั้น ปรากฏรูปภาพผู้ฟ้องคดีกำลังทำฟันแก่ผู้ป่วยและพนักงานนวดกำลังนวดพร้อมมีข้อความได้รูปภาพว่านวดไปทำฟันไป รวมทั้งยังมีบทความทำนองเดียวกันในเว็บไซต์ ข้อความดังกล่าวจึงมีลักษณะของการโฆษณาความรู้ความสามารถของผู้ฟ้องคดีเพื่อให้ผู้ที่ได้รับทราบข้อความเกิดความสนใจและเป็นการจูงใจให้มาใช้บริการของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นการแสดงความรู้ความชำนาญอันเป็นลักษณะเฉพาะหรือจุดเด่นในการให้บริการที่สถานประกอบวิชาชีพของตน จึงเป็นการจูงใจให้ข้อมูลที่ให้สัมภาษณ์นำไปสู่การเผยแพร่ต่อประชาชนหรือสาธารณชน ถือเป็นการแสดงเจตนาและยินยอมให้มีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพในทันตกรรมของตนให้ปรากฏแก่ประชาชนหรือสาธารณชนทางสื่อมวลชนอย่างชัดเจน อันเป็นการประพฤติดัดข้อ ๒๒^๓ ของข้อบังคับทันตแพทยสภาว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. ๒๕๓๘ และการที่ผู้ฟ้องคดีไม่ระมัดระวังตามสมควรแก่วิชาชีพ ปลอมยให้มีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพในทำนองเผยแพร่คุณวุฒิความรู้ความสามารถของตน ทั้งที่อยู่ในวิสัยที่จะทำได้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่ผู้ฟ้องคดีให้สัมภาษณ์ต่อผู้สื่อข่าว หรือการขอตรวจบทสัมภาษณ์หรือบทความก่อนที่จะมีการเผยแพร่ออกไปสู่ประชาชนหรือสาธารณชนก่อน อีกทั้ง การที่ผู้ฟ้องคดีมีเว็บไซต์ที่เป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในการประกอบวิชาชีพของตนซึ่งมีชื่อเดียวกับชื่อบริษัทที่ผู้ฟ้องคดีได้จดทะเบียนตามกฎหมาย ย่อมแสดงให้เห็นเจตนาว่าผู้ฟ้องคดีมีความประสงค์หรือเจตนาที่จะเผยแพร่การประกอบวิชาชีพทันตกรรมของตนให้แพร่หลายซึ่งเกินไปกว่าที่กำหนดในข้อ ๒๕^๔ ของข้อบังคับทันตแพทยสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. ๒๕๓๘ อันเป็นการประพฤติดัดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรม ข้อ ๒๘^๕ ของข้อบังคับดังกล่าวด้วย ดังนั้น การที่ทันตแพทยสมาคมติลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการใช้ดุลพินิจในการลงโทษที่เป็นไปตามกฎหมายและชอบด้วยข้อบังคับทันตแพทยสภาว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. ๒๕๓๘ แล้ว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๒๘/๒๕๕๓)

- การที่นายกสภตตแพทยสภาได้มีคำสั่งลงโทษว่ากล่าวตักเตือนผู้ฟ้องคดีเนื่องจากผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสัตวแพทย์และเป็นสัตวแพทย์ที่ปรึกษาแผนกโรคหัวใจประจำโรงพยาบาลสัตว์ทองหล่อได้ให้สัมภาษณ์ในความเห็นเกี่ยวกับความภูมิใจในวิชาชีพสัตวแพทย์กับวารสารโพสต์ทูเดย์ แมกกาซีน โดยต่อมา วารสารดังกล่าวได้ตีพิมพ์บทความเกี่ยวกับเรื่องให้ผู้ฟ้องคดีให้สัมภาษณ์ในคอลัมน์สนุกกับงาน

^{๓-๕} ข้อบังคับทันตแพทยสภาว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. ๒๕๓๘

ข้อ ๒๒ ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมต้องไม่โฆษณา ใช้ จ้าง หรือยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาการประกอบวิชาชีพทันตกรรม ความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมของตน

ข้อ ๒๕ ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมอาจแสดงข้อความเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพทันตกรรมของตนที่สำนักงานได้เพียงข้อความเฉพาะเรื่องต่อไปนี้คือ

(๑) ชื่อ นามสกุล และอาจมีคำประกอบชื่อได้เพียงคำว่า ทันตแพทย์หรือทันตแพทย์หญิง อภิไธย ตำแหน่งทางวิชาการฐานันดรศักดิ์ และบรรดาศักดิ์ เท่านั้น

(๒) ชื่อปริญญา ประกาศนียบัตร วุฒิบัตรหรืออนุปริญญาบัตร หรือคุณวุฒิอย่างอื่น ซึ่งตนได้รับมาโดยวิธีการถูกต้องตามกฎหมายของทันตแพทยสภาหรือสถาบันอื่นๆ ที่ทันตแพทยสภารับรอง

(๓) สาขาของวิชาชีพทันตกรรม

(๔) เวลาทำการ

ข้อ ๒๘ ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมต้องระมัดระวังตามวิสัยที่พึงมี มิให้มีการประกอบ วิชาชีพทันตกรรมของตนแพร่ออกไปในสื่อมวลชนเป็นไปในการทำโฆษณา คุณวุฒิ ความรู้ความสามารถของตนหรือของผู้อื่น

พร้อมทั้งมีภาพถ่ายของผู้ฟ้องคดีในชุดปฏิบัติงานของโรงพยาบาลสัตว์ทองหล่อและช่างภาพถ่ายผู้ฟ้องคดีได้ระบุชื่อผู้ฟ้องคดีว่าสัตวแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านโรคหัวใจ ปริญญาตรี คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น Post Grad Foundation ประเทศออสเตรเลีย (การศึกษาทางไกล) ทางด้านโรคหัวใจในสุนัขและแมว บทความดังกล่าวย่อมทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เชี่ยวชาญในด้านโรคหัวใจของสุนัขและแมวโดยเฉพาะ อันเป็นการประพจน์เท็จจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพการสัตวแพทย์ นั้นเมื่อผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสัตวแพทย์ไม่ได้มีการดำเนินการเพื่อให้นักข่าวของวารสารโพสต์ทูเดย์แมกกาซีน นำบทความที่ผู้ฟ้องคดีได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ของตนเพื่อเผยแพร่ลงในวารสารมาตรวจสอบก่อนว่าจะขัดกับการประกอบวิชาชีพของตนหรือไม่ก่อนนำตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชน และการที่ผู้ฟ้องคดีให้นักข่าวถ่ายภาพผู้ฟ้องคดีในขณะที่ผู้ฟ้องคดีสวมเสื้อสัตวแพทย์ที่มีเครื่องหมายของโรงพยาบาลสัตว์ทองหล่อติดอยู่เพื่อประกอบบทความ อันอาจนำไปใช้ในทางโฆษณาการประกอบวิชาชีพของตน แม้จะมีขนาดเล็กที่ไม่อาจสังเกตได้ แต่เมื่ออ่านบทความประกอบแล้วย่อมทราบได้ว่าเป็นของโรงพยาบาลสัตว์ทองหล่อ ทั้งที่ ผู้ฟ้องคดีอาจเพียงถอดเสื้อสัตวแพทย์ที่มีตราสัญลักษณ์ของโรงพยาบาลสัตว์ แม้จะอยู่ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ก็ตามก็ย่อมสามารถทำได้ การกระทำของผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการไม่ระมัดระวังตามวิสัยที่พึงมีเพื่อป้องกันมิให้มีการประกอบวิชาชีพของตนแพร่ออกไปในสื่อมวลชนเป็นไปในทำนองเผยแพร่ความรู้ความสามารถของตน จึงเป็นการฝ่าฝืนข้อ ๒๔^๖ ของข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังนั้น คำสั่งของนายกสัตวแพทยสภาที่ลงโทษว่ากล่าวตักเตือนผู้ฟ้องคดีจึงชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๖๕/๒๕๕๔)

นุชนารถ หนูสอน ผู้สรุป
ปิยะศาสตร์ ไชว์พันธุ์ ผู้ตรวจ
วิริยะ วัฒนสุชาติ

^๖ ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๖

ข้อ ๒๔ ผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ต้องระมัดระวังตามวิสัยที่พึงมี มิให้การประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ของตนแพร่ออกไปในสื่อมวลชนเป็นไปในทำนองโฆษณา คุณวุฒิ ความรู้ความสามารถของตนหรือของผู้อื่น